

Giselle
Clarkson

Vertaald door
Bibi Dumon Tak

DE MEGA OMNI VOGEL

Een gids voor nieuwsgierige
vogelspotters

Lannoo

INHOUD

OMNIVOGELEN EN JIJ	4
Onderzoekstechnieken	9
Een vogel bestuderen die te ver weg is	10
Camouflagekampioenen	12
Luistervinken	13
WAT MAAKT EEN VOGEL EEN VOGEL?	15
De anatomie van een omnivogel	16
Snavels	20
Tongen	22
Kopversierselen	23
Voeten	24
Veerkunde	26
Verenpakken	28
Eieren	30
De onmisbare bijdrage van vogels	34
Hoe je een vogel moet benoemen	36
Vogels na zonsondergang	38
Nesten	40
Jonge vogels	42
Oude vogels	43
Vreemde achterblijfsels	44

AANTEKENINGEN BIJ 18 ONDERZOEKEN

Eenden	48
Zwanen	52
Meeuwen	54
Pinguïns	56
Zeevogels spotten	60
Stadsduiven	62
Kraaiachtigen	64
Huismussen	66
Spreeuwen	68
Merels en lijsters	70
Kleine, bruine vogeltjes	73
Kippen	74
Papegaaien	80
Uilen	82
Roofvogels	84
Loopvogels	86
De kleinste vogel en de allergrootste	88
De zeldzaamste	90

HOE JE

een vogel naar buiten begeleidt	46
moet handelen bij een enge vogel	65
een jonge vogel herkent	72
een kip oppakt	78
Wat als je uit alle vogels mocht kiezen...?	92
Register	94

OMNIVOGELLEN EN JIJ

Heb jij vandaag al een vogel gezien? Waarschijnlijk wel, tenzij je je bed niet bent uit gekomen.

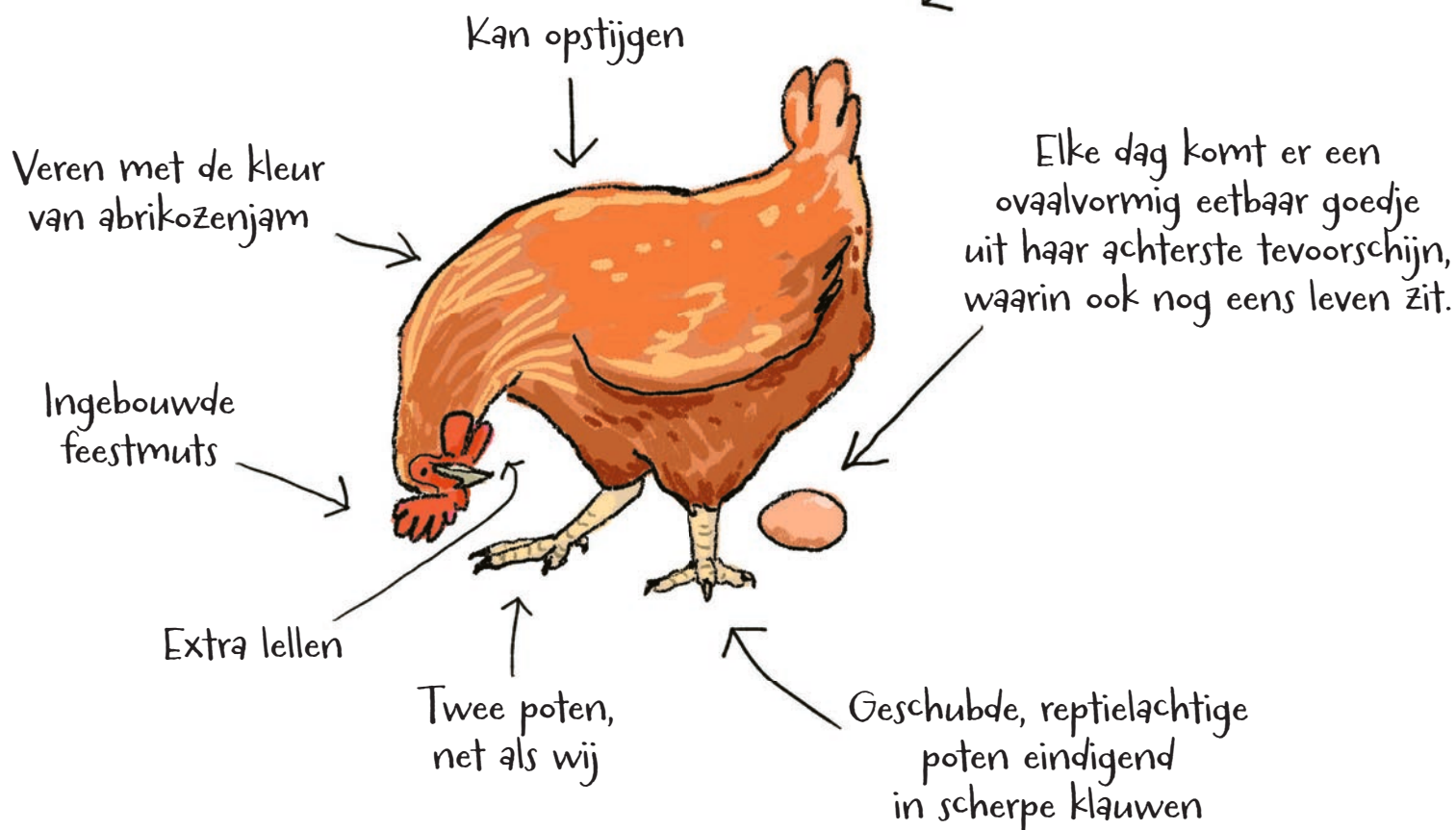

Ornithologie = vogelkunde -
de studie van vogels

We vergeten soms dat de dingen die we dagelijks om ons heen zien, eigenlijk heel bijzonder zijn. We zouden ertegen in opstand moeten komen om alles maar normaal te vinden. Je schouders over gewone dingen ophalen is erger dan in je neus peuteren.

Je kunt jezelf eraan herinneren hoe ongewoon iets is door het in je hoofd in stukjes op te delen. Een vogelaar is daarin gespecialiseerd als het om vogels gaat.

Kijk even hoe waanzinnig dit in elkaar zit!

ELKE DAG IS EEN DAG MET ONDERZOEKSMOGELIJKHEDEN

Uit het raam staren

Meedoen aan teamsporten

Buiten lunchen

De bus nemen

Je concentreren op de achtergrond van saaie tv-programma's

Naar buiten worden gesleept om een luchtje te scheppen

Dit is hoe een omnivogelaar naar een flamingo kijkt.

Heeft vanochtend zijn tanden niet gepoetst.
Flamingo's gebruiken geen tandenborstel.
(Ze hebben namelijk geen tanden.)

Hallo, kun je deze bladzijde niet iets oprekken?

Er zijn heel wat botjes nodig om deze nek zo krullend te maken.
Flamingo's hebben hier meer botjes zitten dan een giraf.

Ook al lijkt het gemaakt van aardbeienijs, het is niet de bedoeling dat je eraan likt.

Een brede snavel waarmee hij al scheppend het eten uit het water kan zeven. Hij is niet gemaakt om in fruit te pikken of nectar op te zuigen.

Zijn kop moet op een lange nek staan, anders kan hij niet bij het voedsel op de grond.

Stevige, zwarte veren op de vleugelpunten doen vermoeden dat hij kan vliegen.

Zwemvliezen laten zien dat flamingo's in de buurt van het water leven.

Met poten en voeten als deze zul je een flamingo niet gauw in een boom of op een elektriciteitsdraad zien zitten.

Lange poten vertellen ons dat ze meestal door ondiep water waden.

Dit is een enkel, dus als je het goed bekijkt, staat hij op zijn tenen.

Deze peddels helpen hem zwemmen als hij er een keer toch een paar nodig heeft.

Omnivogel betekent 'de hele vogel en alles wat ermee te maken heeft'. Als je een vogelspeurder bent, dan heb je een uitgebreid dossier waarin alle vogels staan die er op de wereld voorkomen (er zijn er wel 10.000), zelfs als je hun namen niet kent.

Onderzoek doen naar een vogel is zoiets als het oplossen van een puzzel. Om alle stukjes op de juiste plek te krijgen moet je naar de juiste aanwijzingen kijken. Wat voor snavel heeft hij? Hoe zien zijn tenen eruit? Je moet leren welke voeten welk werk moeten doen. En welke snavel wat moet eten. Daar gaat dit boek over. Je zult zien dat je van alles kunt afleiden uit de leefgewoonte van jouw vogel. Als je maar op de juiste manier kijkt.

Hoe meer vogels je bestudeert, hoe vaker je dingen zullen opvallen. Niet alleen de verschillen, maar ook de overeenkomsten en patronen. Al die kennis stop je in je omnivogeldossier. Bij iedere vogel die je vanaf nu ziet, zullen de puzzelstukjes steeds sneller op hun plek vallen.

Je kunt zelfs onderzoek doen naar vogels die je niet ziet. Ze laten namelijk allemaal tekens achter. Handig!

Je kunt een stukje fruit bestuderen waarin is gepikt.

Of een klodder vogelpoep op een bankje in het park.

Of een veertje dat door de wind in je haar is gewaaid.

Of je eigen ontbijt.

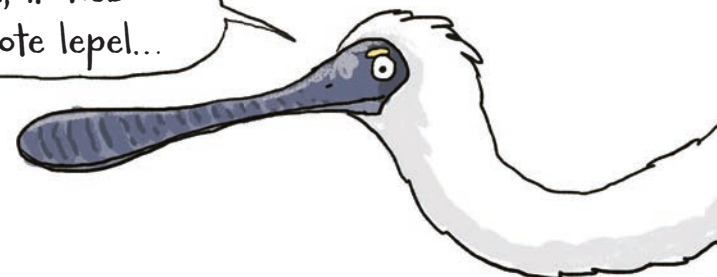
Op dezelfde manier waarop een beroemde detective aan het patroon op je sokken kan vaststellen wat je at bij het ontbijt...

Er staan allemaal piepkleine plaatjes van cornflakes op je sok en daaruit kan ik AFLEIDEN...

Welk ontbijt een vogel heeft gehad, kun je zien aan de vorm van zijn snavel.

Nou, ik heb een grote lepel...

DINOSAURIËRS IN DE TUIN

Luister en huiver: de voorouders van die mus daar voor het raam, waren vleesetende dinosauriërs die Theropoda heetten.

Toen de meeste dinosauriërs uitstierven, overleefden de kleine gevleugelde Theropoda, omdat die zich konden verplaatsen via de lucht en niet kieskeurig waren over wat ze aten.

Daarna deed de evolutie 65 miljoen jaar lang haar werk en bezorgde ons al die prachtige wezentjes in de steden, straten, parken en tuinen om ons heen.

Hoe zou ik hierin moeten badderen?

EEN T-REX IS EEN THEROPODE.

En wat moet je doen met al die informatie als je hersenen oververhit raken van al die waarnemingen en weetjes? Hier wat tips:

Maak indruk op je vrienden en familie

Misdaadbestrijding

Er valt nooit een ongemakkelijke stilte

Crisismanagement

Dus kom je bed uit (of open de gordijnen), hup, hup, en speur naar vogels waar je ook bent, hoe laat het ook is. Zelfs dagdromen over hoe het zou voelen om een vogel te zijn, telt mee. Geniet van het merkwaardige én het geweldige dat je zult tegenkomen en vergeet niet: de wereld kan echt heel, heel vreemd zijn.

ONDERZOEKSTECHNIEKEN

De ene vogel is brutaler dan de andere. Dat komt soms omdat ze ZOVEEL mensen hebben gezien, dat ze er niet meer bang voor zijn. Maar het kan ook zijn dat ze er juist zo weinig hebben gezien dat ze niet weten dat ze er bang voor zouden moeten zijn.

Soms komen vogels in steden en parken dicht bij je in de buurt in de hoop dat je iets eetbaars laat vallen. Maar vaak moet je toch wat handige foefjes kennen om ze dichterbij te laten komen.

Blijf stil en bewegingloos zitten zodat je onderdeel van het landschap wordt.

Deze 10 giga larven kunnen mijn hele familie voeden!

Je kunt je kleden in de kleuren van een boom of rotsblok als dat helpt bij het uitoefenen van je rol.

Oeps, vergeten mijn sokken te verwisselen.

Door net te doen of er geen vogels zijn, kun je ze op hun gemak stellen. Als je ze achterna zit als een roofdier, denken ze natuurlijk dat je er ook een bent.

Doe net of je niet kijkt

Doe of je slaapt

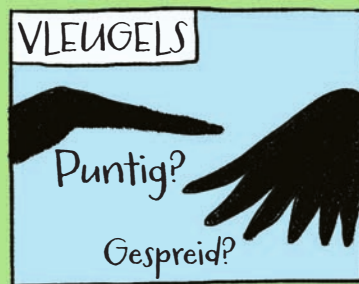
Als je een dode vogel ziet, raak hem dan niet aan, want vogels kunnen ziektes bij zich dragen die gevaarlijk zijn voor mensen. Je kunt er wel voorzichtig naar kijken en er zachtjes in porren met een stokje. Misschien is het wel de enige keer dat je er eentje van zo dichtbij ziet, met alle details, zoals de borstelveren rond de snavel of ogen en de schubben op de poten. Als je in de buurt bent geweest van een dode vogel, lik dan niet aan je vingers en stop ze niet in je neus. Dat zou geen goed idee zijn. En was bij thuiskomst meteen je handen!

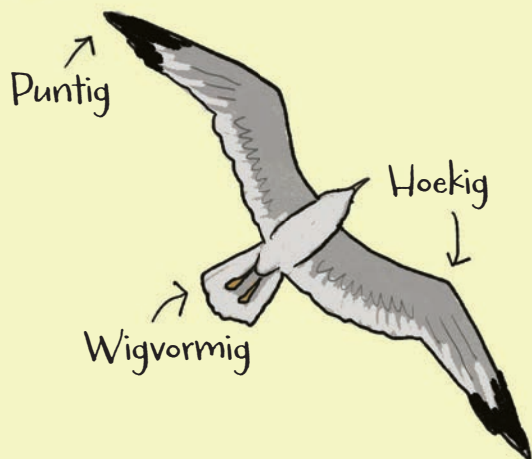
EEN VOGEL BESTUDEREN DIE TE VER WEG IS

Als vogels hoog overvliegen, is het soms moeilijk ze te herkennen aan hun typerende kenmerken. Hun snavels en hun poten zie je nauwelijks, laat

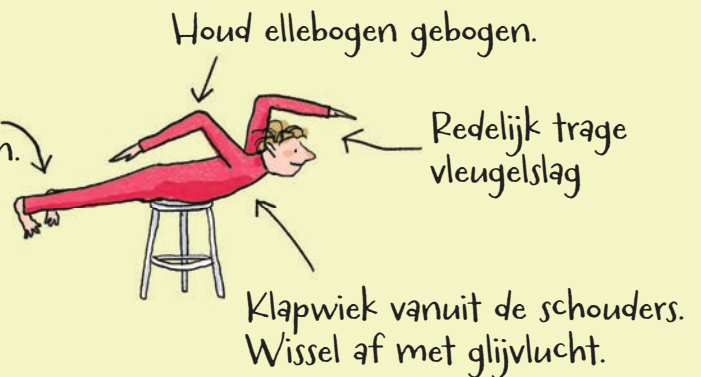
staan hun tenen. Toch zijn er andere aanwijzingen die je kunt gebruiken om de meest ver verwijderde vogel te kunnen identificeren.

Meeuw

Voor de juiste balans kun je de benen af en toe spreiden.

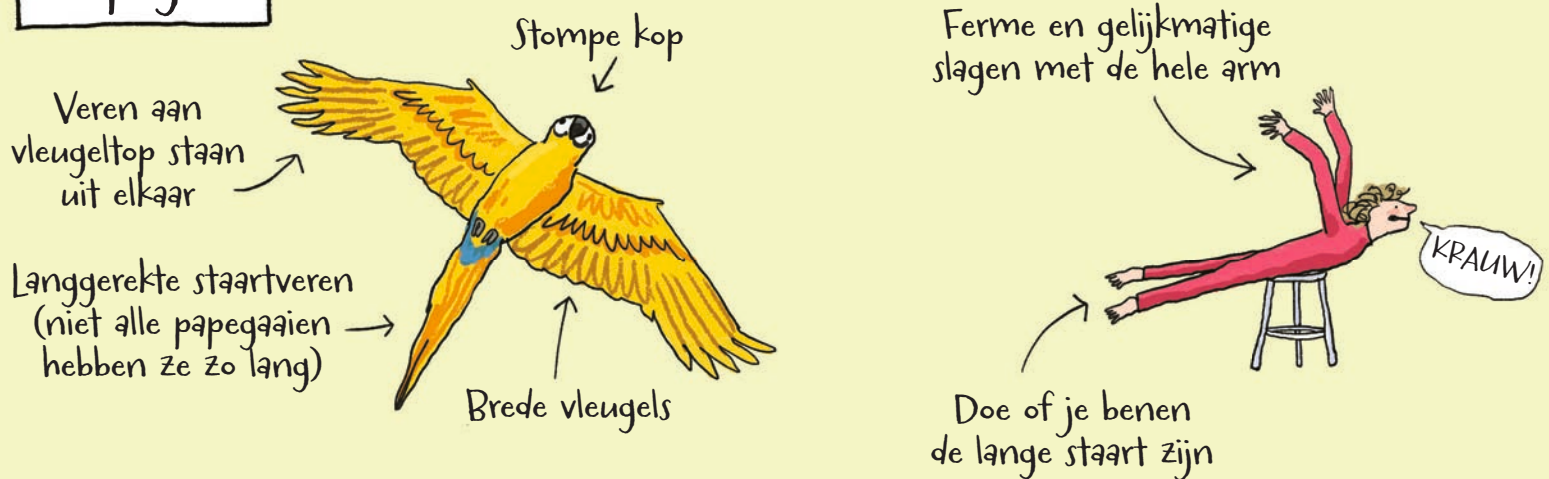
Gans

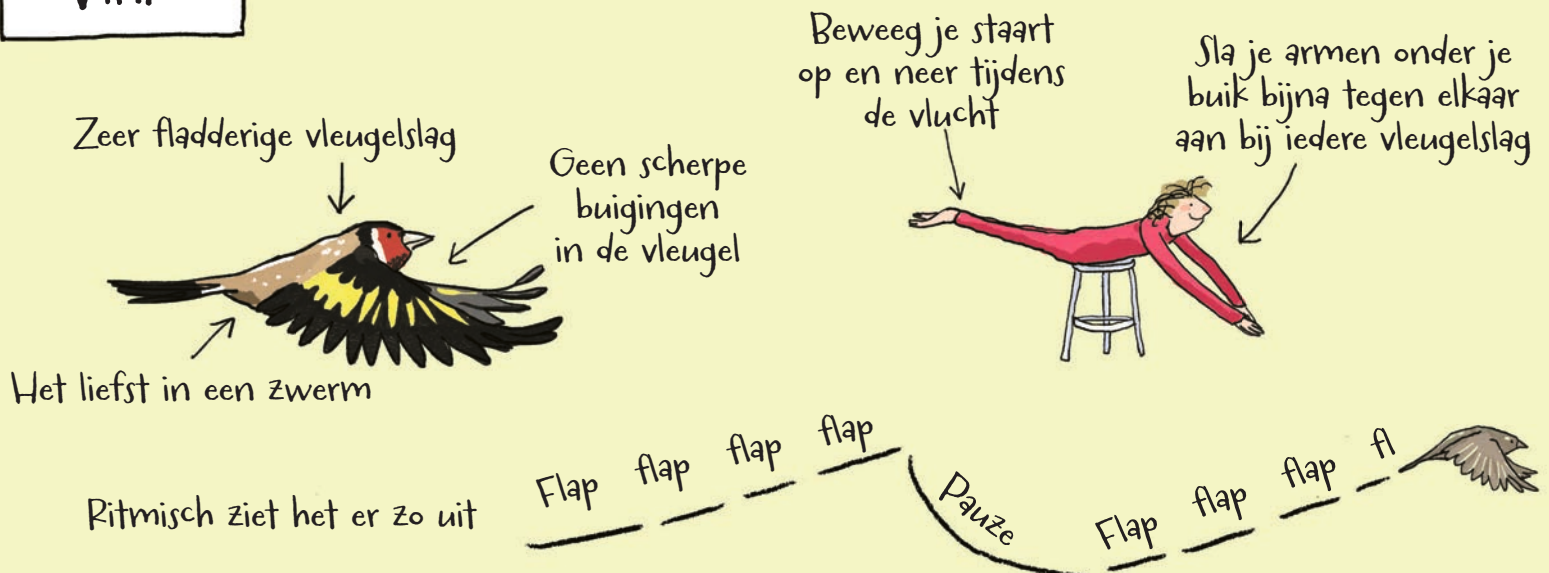
Duif

Papegaai

Vink

FJORDLANDKUIFPINGUÏN

Eudyptes pachyrhynchus

Buiten het broedseizoen kunnen pinguïns zo lang op zee blijven dat er zeepokken op hun staart groeien.

Leggen hun eieren in holletjes en hoekjes in het weelderige groen van het regenwoud

PINGUÏNS

Het is grappig dat we aan winterse dieren denken als we het over pinguïns hebben, maar de meeste wonen helemaal niet in de kou. Van de 18 soorten leven er maar 5 op het Antarctische continent. (Inclusief het Antarctisch schiereiland, dat best wel ver uitsteekt in de richting van het noorden en dat helemaal niet zo ijzig is.) Alleen de keizerspinguïn en de adeliëpinguïn wonen echt op en rondom het ijs. De rest zit liever tussen de bomen of nóg liever op een tropisch eiland.

Alle wilde pinguïns wonen op het zuidelijk halfrond. Maar glapagospinguïns wonen zó dicht bij de evenaar dat ze soms oversteken naar het noordelijk halfrond.

Koningspinguïnkuijken zien er zo anders uit dan hun ouders dat ze vroeger dachten dat het om een heel andere soort ging. Ze noemden die soort de wollige pinguïn.

SNARESKUIFPINGUÏN
Eudyptes robustus

Snareskuifpinguïns kunnen in bomen klimmen.

NOORDELIJKE
ROTSPINGUÏN
Eudyptes moseleyi

Noordelijke rotspinguïns hebben de allerzwaarste en mooiste wenkbrauwen van alle vogels op zee.

MAGELHAENPINGUÏN
Spheniscus magellanicus

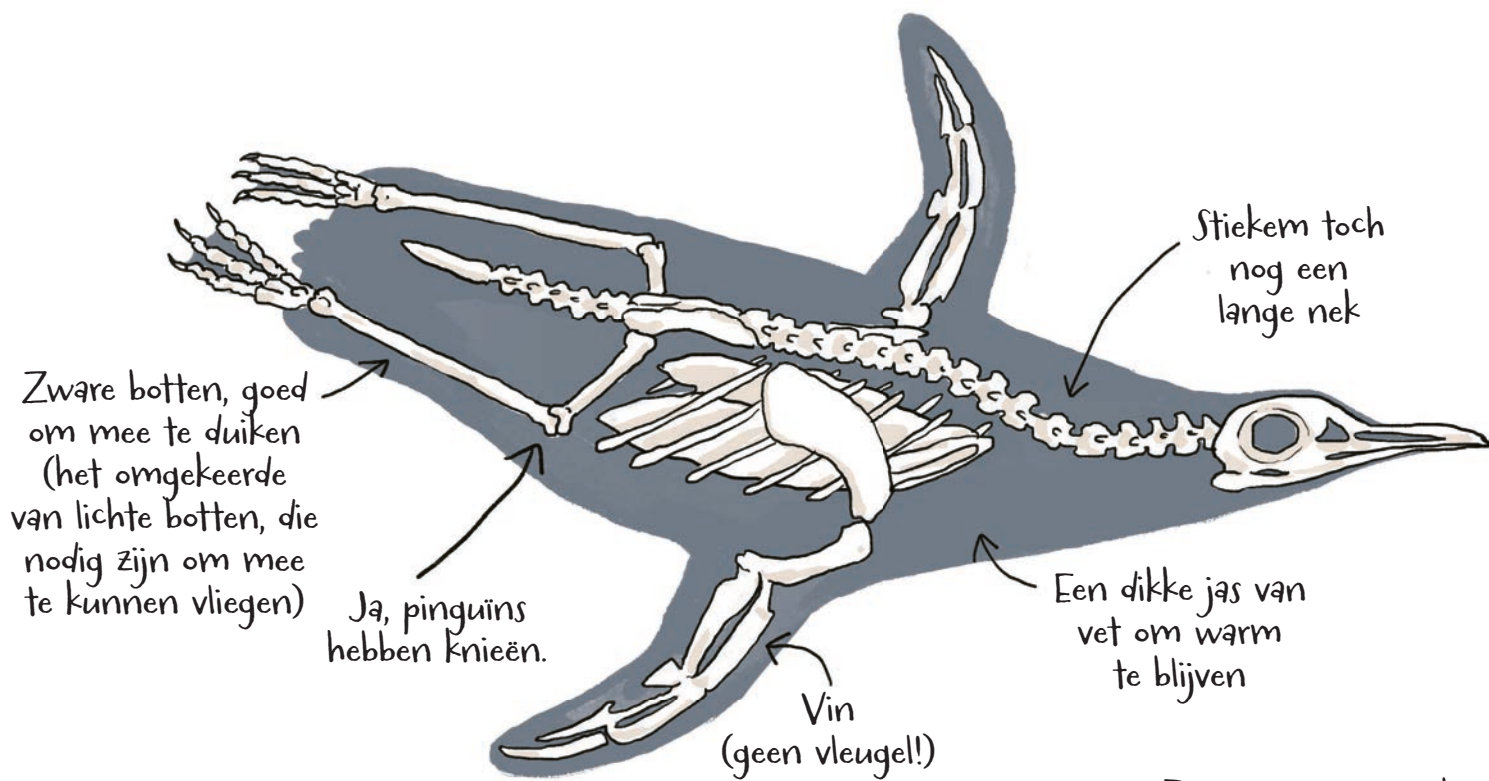

De allervroegste Europeanen die nog nooit een pinguïn hadden gezien, dachten dat de magelhaenpinguïn een soort gans was. Misschien hadden ze ook nog nooit een gans gezien.

Zwartvoetpinguïns wonen in Namibië en Zuid-Afrika, waar het ontzettend heet kan zijn.

ZWARTVOETPINGUÏN
Spheniscus demersus

Zware botten, goed om mee te duiken (het omgekeerde van lichte botten, die nodig zijn om mee te kunnen vliegen)

Ja, pinguïns hebben knieën.

Vin (geen vleugel!)

Stiekem toch nog een lange nek

Een dikke jas van vet om warm te blijven

Je kunt de temperatuur van een pinguïn inschatten aan de hand van hoe roze zijn voeten zijn. Omdat hun lijf een soort wetsuit is, raken pinguïns makkelijk oververhit als de zon schijnt. Maar daar hebben ze een handigheidje op bedacht. Ze sturen hun bloed bij te grote hitte direct door naar lichaamsdelen die niet met veren zijn bedekt, zoals de vinnen, pootjes en (als het gaat om de zwartvoetpinguïn en de galapagospinguïn) het gezicht. Als hun bloed naar die kale huid stroomt, kan de wind die plekken laten afkoelen, met daarna de rest van de pinguïn erbij.

Ik denk niet dat dit de manier is om af te koelen...

Pinguïns met een brede en stevige snavel eten vooral inktvis en krill.

En een haaksnavel is handig bij het beklimmen van stenen.

Pinguïns met smallere snavels eten voornamelijk vis.

Wandelen verandert vanzelf in waggelen als je knieën helemaal zitten opgeborgen onder je buik. Daarom is het beter om te sleeën als je een eind moet lopen. Op Antarctica gebruiken pinguïns hun voeten, vinnen en gladde buik om soepeltjes vooruit te komen over het ijs.

VOGELS VAN HET NOORDELIJK HALFROND DIE ER
PINGUÏNACHTIG UITZIEN MAAR HET NIET ZIJN

ALK
Alca torda

KIJK, EEN
VLEGENDE PINGUÏN!

Grapje!

KLEINE ALK
Alle alle

KUIFPAPEGAAIDUIKER
Fratercula cirrhata

Van sommige snavels
krijgen vogels een bozig
gezicht, maar van
deze snavel niet!

PAPEGAAIDUIKER
Fratercula arctica

PAPEGAAI-ALK
Aethia psittacula

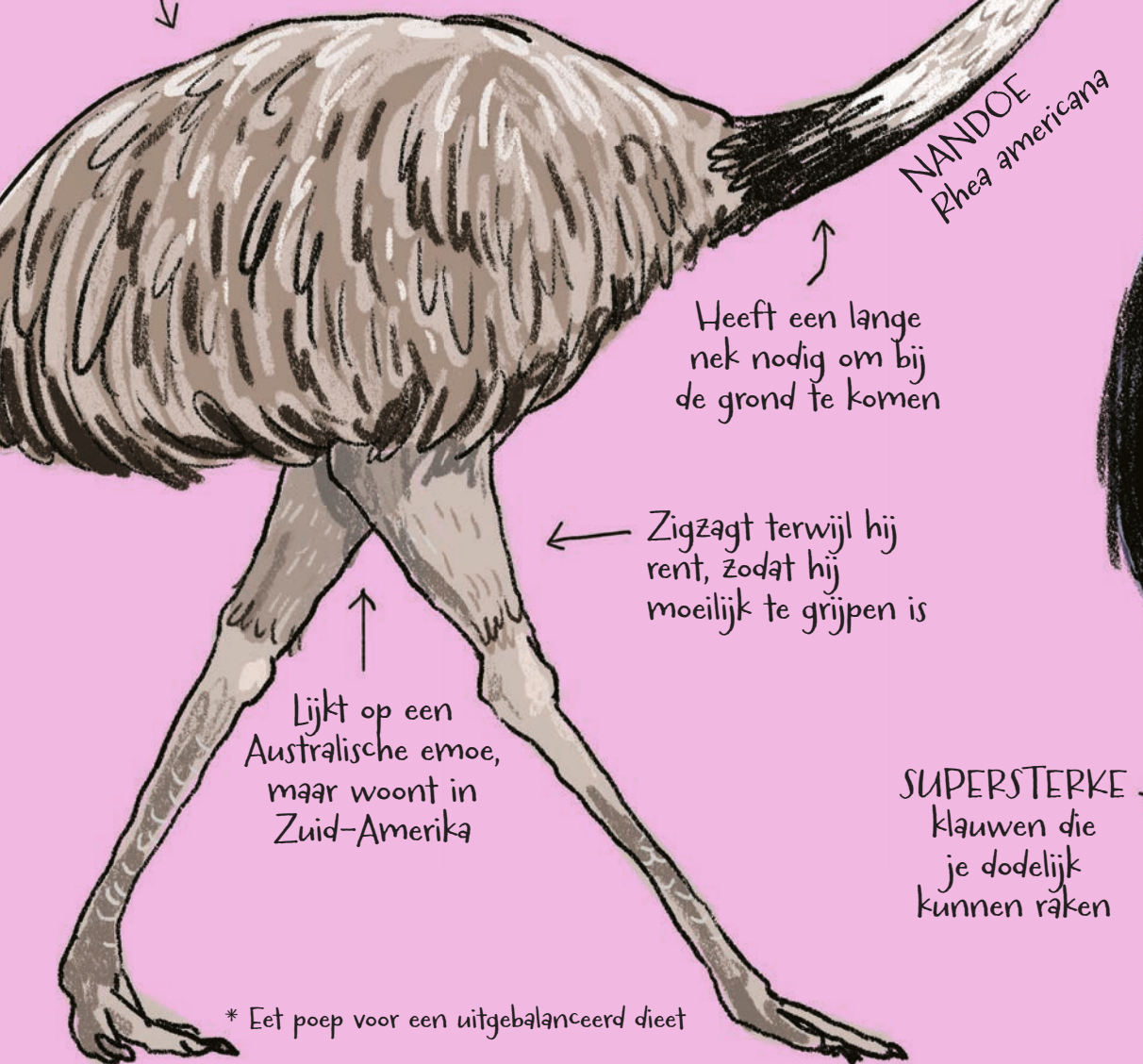
ZEEKOET
Uria aalge

LOOPVOGELS

Het is natuurlijk zonde als je zoveel moeite doet om een vogel te worden om dan vervolgens niet te kunnen vliegen. Maar je kunt het ook van de zonnige kant bekijken, want de reden dat sommige vogels niet kunnen vliegen is omdat er lang geleden geen vijanden in de buurt waren die op hen loerden. Zo werd hun leven een stuk gemakkelijker. Vliegen kost energie, dus waarom zou je die verspillen als het niet nodig is?

Maar als je dan niet kunt vliegen, is het wel handig wanneer je groot, snel of kortaf bent. Dit is de manier waarop struisvogels, emoes, kasuarissen en nandoes hun lopende leven benaderen.

Houdt van een stofbad
(vraagt meer ruimte dan een mus)

* Eet poep voor een uitgebalanceerd dieet

Ik sta gewoon met beide poten op de grond.

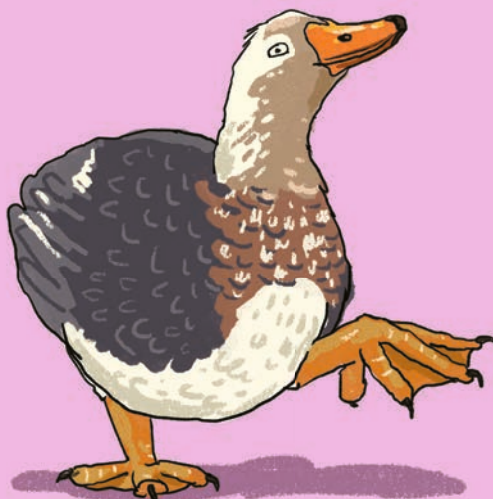
EMOE (vervolg)

← Heeft een lange nek nodig om bij de grond te komen

**GALAPAGOS-
AALSCHOLVER**
Nannopterum harrisi
Galapagoseilanden

FALKLANDBOOTEEND
Tachyeres brachypterus
Falklandeilanden

INACCESSIBLE-RAL
Laterallus rogersi
Inaccessible

De kleinste
loopvogel
op aarde →

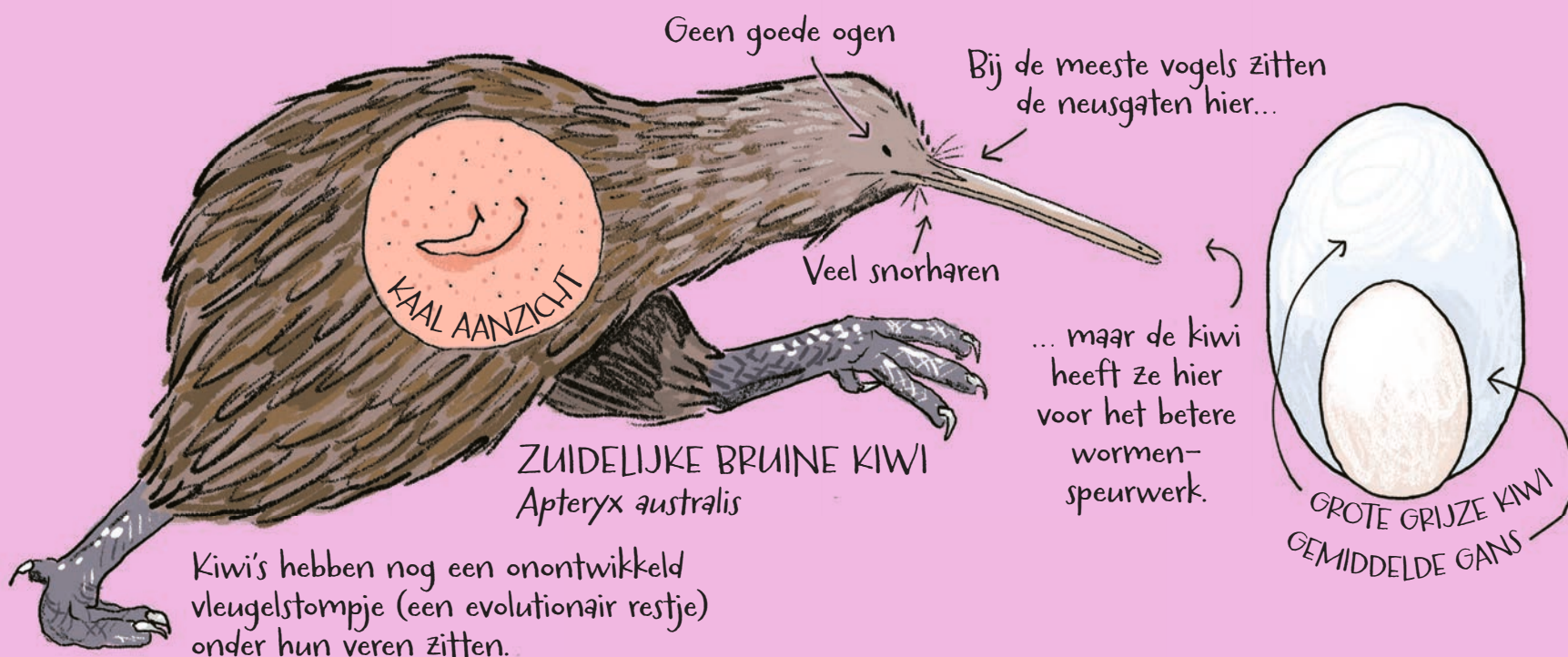
HALMAHERA-RAL
Gallirallus wallacii
Halmahera

Verafgelegen eilanden herbergen allemaal hun eigen loopvogels. Toen die eilanden werden gevormd, konden vogels erheen vliegen, maar hun vijanden niet. Omringd door zee was een leven op de grond veilig, waardoor ze hun vliegvermogen op den duur kwijtraakten. Ze konden zich voeden met dingen die eigenlijk voor zoogdieren waren bestemd. Dat is de reden dat er in Nieuw-Zeeland zoveel loopvogels wonen. Er woonden van oorsprong alleen maar vleermuizen en zeedieren.

(Hij is gewoon extreem verlegen.)

De grootste kiwisoort heeft de grootte van een gans, maar legt een gigantisch ei. Als je dat met je moet meedragen, kun je het vliegen SOWIESO wel vergeten.

Kiwi's hebben nog een onontwikkeld vleugelstompje (een evolutionair restje) onder hun veren zitten.

Oké, waar kan ik dan eindelijk mijn klacht neerleggen?
Op blz. 53 noemde ze me een verlengde eend.

Een luide oehoe van dank aan
Dr. Colin Miskelly en Dr. Edin Whitehead, ornithologen.

www.lannoo.com
www.de-leukste-kinderboeken.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Oorspronkelijke titel: *Omnibird: An Avian Investigator's Handbook*
Oorspronkelijk gepubliceerd door Gecko Press
© Tekst en illustraties: Giselle Clarkson 2025

Gepubliceerd dankzij overeenkomst via Gecko Press, deel van de Lerner Publishing Group, Inc.,
241 First Avenue North, Minneapolis, Minnesota 55401, U.S.A.

De Nederlandse uitgave kwam tot stand via mundt agency, Düsseldorf.

Met dank aan Creative New Zealand voor de steun bij de vertaling van dit boek.

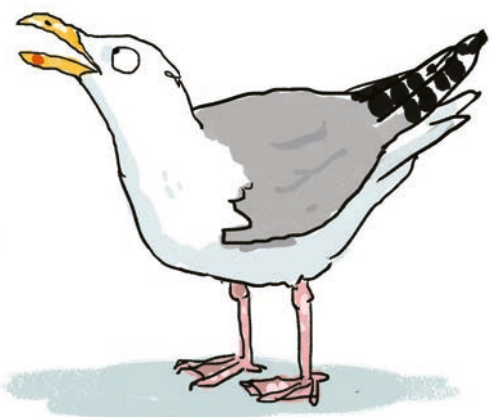

© Nederlandse editie: Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2026
Vertaling: Bibi Dumon Tak
Vormgeving cover: Studio Lannoo (Robin De Boelpaep)
Vormgeving binnenwerk: Keppie & Keppie

ISBN 978 90 599 6602 4
D/2026/45/170
NUR 223, 435

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt
in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige
andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights are reserved, including those for text and data mining, AI training and similar technologies.

Ik leg geen klachten neer,
alleen eieren.